

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI SAMSUN ŞUBE BİNASI HAKKINDA EKSİK VE YANLIŞ BİLİNELERE İLİŞKİN ARŞİV BELGELERİ İŞİĞİNDA AÇIKLAMA

EXPLANATION ABOUT "CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF TURKIYE BRANCH OF SAMSUN BUILDING" ACCORDING TO THE ARCHIVE DOCUMENTS REGARDING THE MISSING AND WRONG KNOWLEDGE

Hasan Tahsin SELÇUK*

ÖZ

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Samsun Şube Binası konusunda 'Sanat Tarihi Dergisi' nde yayınlanan makaledeki bilgileri arşiv belgelerine dayalı olarak tamamlayacak bu metni derginiz aracılığı ile araştırmacıların bilgisine sunulmaktadır. T.C. Merkez Bankası Samsun Şube binası için, 1939 yılında Ulusal çapta mimari proje yarışması düzenlenmiş ve yarışma sonuçlandırılmıştır. Fakat II. Dünya Savaşı başlaması ile seçilen proje uygulanmamıştır. İnşa edilen yapı, 1948 yılında Paul Bonatz tarafından tasarlanmış ve Ahmet Sabri Oran tarafından projelendirilmiştir. Paul Bonatz, Stuttgart Teknik Okulu'nda 1936 yılında öğrencisi olmuş ve Türkiye'de başarılı ve birçok yarışmada ödül kazanmış olan Ahmet Sabri Oran'ın; ilk olarak Ankara'da müşavir olduğu bakanlıkta görev almasına, ardından yine Ankara'da serbest büro kurmasına ve nihayetinde İstanbul Teknik Üniversitesinde kadro almasına vesile olmuştur. Paul Bonatz'ın Ahmet Sabri Oran ile uzun ve samimi bir dostluğu-ortaklığı oldu. Bu ortaklık sürecinde Paul Bonatz "II. Ulusal Mimarlık Akımı"nın biçimlenmesi ve yaygınlaşmasında, Ahmet Sabri Oran ve Türkiye'deki diğer öğrencileri aracılığı ile gerçekleştirdiği tasarımları ve yarışma jürilerinde seçici kurul başkanlıkları ile etkili oldu. TCMB Samsun şube binası 1948 yılında Ahmet Sabri Oran'a, Paul Bonatz'ın yapının tasarımını yapması şartı ile sipariş edilmiştir. Sanat ve Mimarlık Tarihi bakımından, Samsun Şube Binası için tasarladığı proje ve 1950 yılında hizmete giren bina "II. Ulusal Mimarlık Akımı"nın Samsun şehrindeki en önemli örneğidir.

Anahtar Kelime: Paul Bonatz, İkinci Ulusal Mimarlık Akımı, Merkez Bankası, Samsun, Ahmet Sabri Oran

ABSTRACT

This text is complementary of an article which was published in this, "Journal of Art History" magazine, on the Central Bank of the Republic of Turkey (TCMB) Samsun Branch Building, based on archival documents, has been submitted to the information of the researchers through this journal.

* Dr.Öğr.Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Samsun.
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2950-7625> ♦ E-mail: hasan.selcuk@omu.edu.tr

The published article made wrong judgments and inferences by trying to associate the contradictory data with each other, since it made its analysis using secondary sources. Therefore, he could not make accurate and consistent inferences about the building he examined.

It is also a wrong attitude to make hypothetical judgments without visible, and verifiable data. For this reason, it has misinformed the readers on the subject. For example, he developed hypothetical judgments about the building's construction date and architect. He tried to make sense of the building in the "1st National Architecture Movement" as the plan setup and "The Second National Architecture Movement" as the façade setup.

However, the project in hand is a project between these two periods, defined as the "cubic period", designed in the "modernist period". Again, the current photographs and survey drawings of the building, which we see in the hands of the author, indicate that there is a different situation. In this regard, the author must first refer to the "institutional archive" and the "Archive of the Conservation Board" to which the building he is researching belongs to.

My study, according to the information obtained by examining the TCMB archive documents; the project of the constructed building, the project author, the architects who supervised it, the date of construction and the contractor company and its cost, the meaning and importance of the building in terms of Turkish art and architecture history are explained.

A national architectural project competition held for the Samsun Central Bank Branch building in 1939. Competition concluded within the defined calendar. But with the beginning of the II. World War II, the winner of the competition project had not implemented. The constructed building; was designed by Paul Bonatz in 1948. Project drawings and construction management were drawn and followed by Ahmet Sabri Oran till 1950.

Ahmet Sabri Oran was a student of Paul Bonatz at Stuttgart Technical School in 1936. Then, he was a successful architect who won awards in many competitions with talent-important architect partners (one of them Emin Onat). He was instrumental for Paul Bonatz; at first, taking a position in the ministry where Bonatz was a consultant and invited him to office in Ankara, then establishing a freelance office in Ankara, and finally getting a staff at Istanbul Technical University. Paul Bonatz had a long and sincere friendship-partnership with Ahmet Sabri Oran. During this partnership period, Paul Bonatz was influential in the formation and dissemination of the "II. National Architecture Movement" with the designs he made through Ahmet Sabri Oran and his other graduated students from Stuttgart in Turkey. Also, he was the chairmanship of the design competition juries in the selection committees.

TCMB Samsun branch building was ordered to Ahmet Sabri Oran in 1948 on the condition that Paul Bonatz designs the building. In terms of Art and Architectural History, the project she designed for the Samsun Branch Building and the building that was put into service in 1950 is the most important example of the "2nd National Architecture Movement" in the city of Samsun.

Keywords: *Paul Bonatz, Second National Architecture Movement, Central Bank, Samsun, Ahmet Sabri Oran*

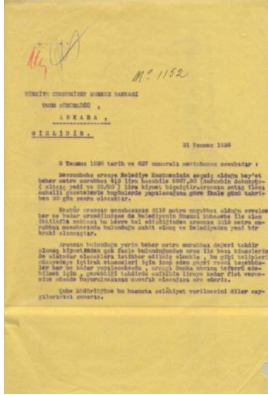
Sayın Editör,

Derginizin 2022 yılı 31. sayısında yayınlanan, “Cumhuriyet Dönemi Banka Binalarından Bir Örnek: T.C. Merkez Bankası Samsun Şubesi Binası” başlıklı makale, binanın 1939 yılında düzenlenen yarışmada kazanan projenin inşa edildiği kabulü üzerine yazılmıştır. Fakat, konuya ilişkin arşiv çalışmalarım doğrultusunda gerçek farklıdır. Yapının mimari tasarım ve inşa sürecini, arşiv belgeleri üzerinden açıklamak ve II. Ulusal Mimarlık dönemi yapılarından biri olan bu yapıya ilişkin doğru ve detaylı bilgiyi araştırmacıların ilgisine sunmak istiyorum.

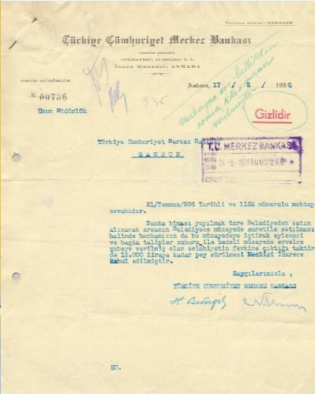
T.C. Merkez Bankası yönetimi, kuruluşunun ikinci yılında (1933), İstanbul ve İzmir’den sonra Mersin ile birlikte, dördüncü şubesini Samsun’da açmış ve 1951 yılına kadar başka şube açmamıştır.¹

Samsun’da Hükümet Konağı’ndan, eski kent merkezi olan Büyük Cami ve Belediye binasının bulunduğu Saathane Meydanı’na, sahil boyunca uzanan Kazım Paşa Caddesi üzerinde, Osmanlı döneminden itibaren şehirdeki bankaların şube binaları yerleşti. Bu nedenle Cumhuriyet dönemi öncesinden itibaren bu cadde Bankalar caddesi olarak anılır. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Samsun Şubesi ilk olarak bu caddenin güney paralelinde bulunan Gazi Caddesi üzerinde bir binanın kiralanması ile hizmete başladı.²

Kurum, şube açılışını takiben, Kazım Paşa Caddesi (Bankalar Caddesi) üzerinde arsa satın alma ve kendi binasını inşa etme sürecini başlattı. Bu doğrultuda, PTT il müdürlüğünün karşısında, Osmanlı ve Ziraat Bankalarının arasında bulunan, Belediye’ye ait boş arsayı 1938 yılında satın aldı. (Belge 1)

Belge 1: Arsa İhalesi: Samsun Şubesinin merkeze bildirimi, ve Genel Merkezin onayı

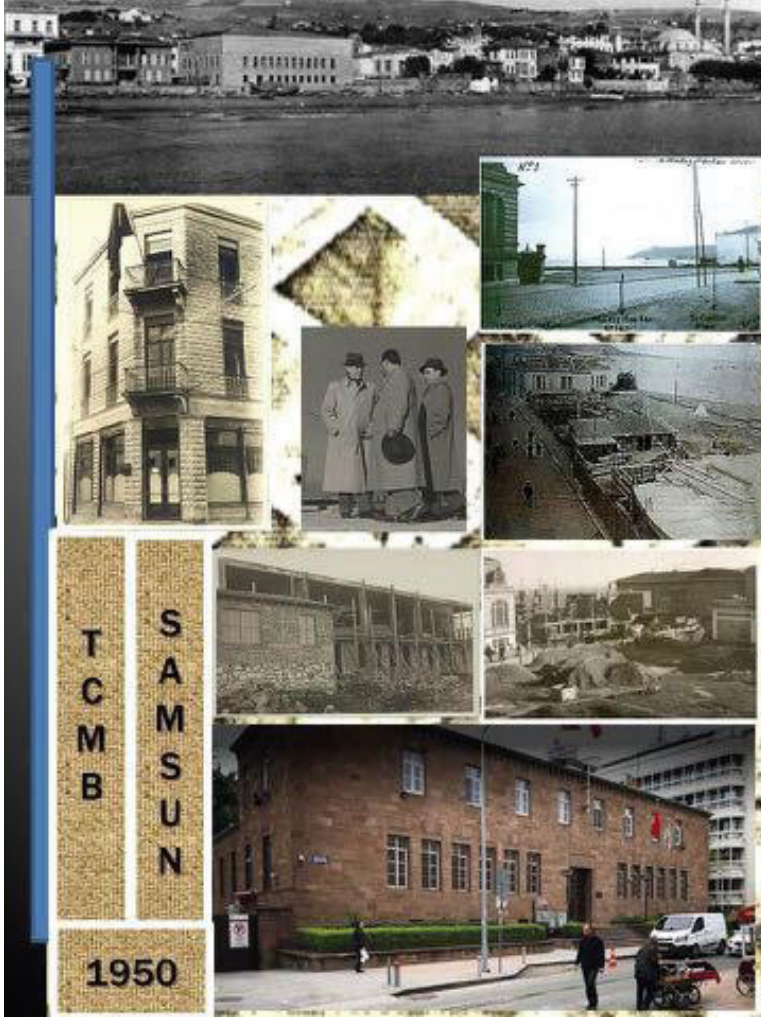

Belge 2: İhale Kayıt belgesi (TCMB Arşivi / Samsun)

1 Sönmez, 2021.

2 Selçuk, 2021.

Arsa alım sürecinde, inşa ettirilecek binaya ilişkin TCMB Genel müdürlüğü, Samsun şubesi için oturma alanı 200m² üzerine bodrum ve giriş kattan oluşan, ön ve arka bahçesi olan bir yapı inşa edilmesinin uygun olacağını beyan ederek, böyle bir tasarımın imar yönetmeliğine göre yapılabilişinin Belediye'ye sorulmasını istedi. Buna göre, arsada inşa edilecek yapının iki katlı olması ve cadde cephesinin yedi metreden az olmamak kaydıyla sekiz buçuk metre yüksekliğe kadar çıkılabileceği, ön tarafında bahçesi olabileceği cevabı alınarak genel merkeze bildirildi. Buna istinaden, TCMB genel merkezi, yapı için nitelikli bir tasarım elde etmek amacıyla Ulusal Mimari Proje yarışması düzenleme kararı aldı.

Fotoğraf 1: Tarihsel süreçte TCMB Samsun Şube Binası Poster (Selçuk, 2021)

TCMB Genel Merkezi, 23 Mart 1939 tarihli talimat yazısı ile Samsun şubesinden, yerel gazetede müsabaka ilanının duyurulması için mimari proje müsabaka duyuru metni ile, yarışmaya katılacaklara imza karşılığı verilmesi kaydıyla, içerisinde yarışma şartnamesi bulunan zarflar gönderdi. Buna istinaden Ulusal Mimari Proje Yarışması ilanı, gazetelerde 1939 yılı Mart ayının son günü yayınlandı.

Belge 3: TCMB Genel Merkezi tarafından hazırlanan “Yarışma Şartnamesi ve Arsa hakkında izahat” (TCMB Arşivi / Samsun)

Yarışma jürisi 1 Haziran 1939 tarihinde toplanıp projeleri değerlendirerek, birinciliğe Yüksek Mimar Hüsnü Tamer’in Projesini seçti.³ Banka arşivlerinde jüri raporları ve kazananlara ilişkin, bir ödeme makbuzu dışında hiçbir doküman yoktur. Bu yarışma ve sonuçlarına ilişkin tek doküman, dönemin Mimarlık süreli yayını ‘Arkitekt’ dergisinin Temmuz ve Eylül sayılarında proje müsabakasında ödül almış olan tasarımların yayınıdır. Dergide, derece alan yapılar, yarışma şartnamesi ve yarışma Birincilik Ödülü alan projenin açıklama raporu yayınlanmıştır.

Banka yönetimi, elde ettiği projeleri, II. Dünya Savaşı’nın 1 Eylül 1939 tarihinde başlaması ile rafa kaldırdı ve ilerleyen tarihlerde arşivlerinde dahi saklamadı.

a. TCMB Samsun Şubesi “Kim Tarafından” Tasarlandı?

Savaşın Türkiye üzerindeki etkisi çok ağır oldu. Pek çok alanda olduğu gibi mimarlıkta da yokluk ve imkansızlıklar yapı inşa etmeyi imkânsız hale getirdi. Bu ortamda yeni bir pratik biçimi geliştirilmesine ihtiyaç duyuldu ve bu ihtiyaca yerel kaynaklara ve geleneksel yapı inşa tekniklerinin modern yorumuyla ele alınarak bunun üstesinden gelinebileceğine ilişkin başta Sedat Hakkı Eldem olmak üzere Paul Bonatz gibi yabancı mimarların da destek olduğu bir anlayış gelişti. Bu anlayışla üretilen yapılar II. Ulusal Mimarlık akımı olarak literatürde tanımlanmıştır.

3 Arkitekt Dergisi, 1939.

P. Bonatz, Almanya’da kariyerinin zirvesinde olduğu bir dönemde Türkiye’de çalışmaya başladı. 1943 yılından başlayarak onbir yıl süresince Maarif Vekaleti (Milli Eğitim Bakanlığı) Mesleki ve Teknik Eğitim Müsteşarlığında, “Yapı İşleri Bürosu Müşaviri” olarak görev yaptı.⁴ Ayrıca, Saraçoğlu Mahallesinin tasarım ve inşaa süreci ile Ankara Sergi Evi’nin tadilatını üstlendiği 1946 yılından başlayarak 1955 yılına kadar İstanbul Teknik Üniversitesi’nde profesör olarak görev yaptı.⁵

Paul Bonatz, yapmış olduğu proje ve uygulamalar ile 1940’lı yıllarda Türkiye mimarlığının biçimlenmesinde etkisi olan; hem eğitimci hem de proje yarışma jürilerindeki başkanlıkları dolayısıyla döneminin etkin, önemli bir akademisyen-mimarıydı. Sibel Bozdoğan, Paul Bonatz’ın “on yıla damgasını vuran mimar” olduğunu ifade etmiştir.⁶ Türkiye’de bulunduğu 1943-1954 yılları arasında, kendi modern mimarlık anlayışı ile uyumlu; geleneksel malzemeler ile modern mimarının bütünleştiği bir yaklaşım ülkemizde gelişmiş, bu ortamda kendisinin de anısal nitelikte tasarladığı birçok eseri inşa edildi.

İstanbul ve Ankara’da tasarlamış olduğu çok sayıda yapıyı, müşavir olarak görev yaptığı Maarif Vekilliği proje ofisindeki görevi sırasında geliştirmiş olduğu ilişkiler dolayısı ile almıştır. Ayrıca Bonatz, bu konumuna istinaden kamu kurumlarının ihtiyaç duydukları yapıları tasarlamak için kurumlara mektuplar yazdı. Bu durum Türk mimarlar arasında tepkiyle karşılanmış, yadırganmıştır.⁷ Samsun’da tasarımını gerçekleştirmiş olduğu TCMB Samsun Şube Binası, bu itibarlı konumu dolayısıyla kendisine tevdi edildiğini düşünebiliriz.

Fakat inşa edilen yapı, TCMB Genel Merkez binasına prensip olarak benzerlikler göstermekle birlikte esas olarak 1939 tarihli Eyüp Kömürcüoğlu’na ait TCMB Samsun Şube Binası yarışmasında ikinci olan projenin plan şemasına da benzemektedir.

3 Mart 1948’de T.C. Merkez Bankası yönetimi, Samsun şube binası için; Paul Bonatz tarafından 1/200 ve 1/100 ölçek avam proje hazırlaması ve Sabri Oran tarafından projelendirilmesi şartı ile Ahmet Sabri Oran ile Şube binasının tasarımı ve inşaat kontrollüğü için sözleşme imzaladı. Bu sözleşmenin ilk maddesinde, “1/200 avam projelerin hazırlanması ile Profesör Paul Bonatz ilgilenecek ve bunları tasvip ve tasdik eyleyecek-tir” şartı konulmuştur. Sözleşmede ayrıca yapının inşaat mühendisinin Yüksek İnşaat Mühendisi Muhittin Toköz olduğu belirtilmiştir.

4 Güner&Tuncer, 2018.

5 Alsaç, 1973.

6 Bozdoğan, 2008.

7 Sayâr, 1946. “Yabancı bir mimar şöhretinin verdiği cesaretle ve hatırlı bir iki kişinin yardımıyla, Bakanlıklara, Belediyelere, Kooperatiflere, velhasıl her yere müracaat ederek projeler teklif etti. ... önümüzdeki yıllarda yapılması düşünülen ne kadar mühim bina varsa otel, belediye, tiyatro, adalet sarayı gibi hepsine talip oldu, kendisinden istemeden! Projeler teklif etti. Bu haris hareketi bir millet vekilile, bir kaç mimarımız da maalesef desteklediler,... Paul Bonatz’ın müteaddit müracaatları mimarlarımız arasında haklı bir infial uyandırdı. Bundan dolayıdır ki iki aydan beri basında bu mesele üzerine, tanınmış mimarlarımız fikirlerini yazdılar, protestoda bulundular. ...Bontaz’ın bir iki eski talebesile memleketimizde büyük mimarlık işleri almağa kalkışması, aramızda bir im-tiyazlı zümrenin doğmasına yol açark; memleket sanatı namına bunu tehlikeli bulmaktayız.”

Mevcut bina bodrum üzerine iki kat olarak tasarlandı. Yarım bodrum katın ön cephesinde girişin sağ ve solunda üçer pencere açıklığında kare biçimli, ahşap doğramalı, demir parmaklıklı pencereler bulunmaktadır. Ana giriş kapısına, Kazım Paşa Caddesi üzerinden, yedi basamakla erişilir. Binanın ön cephesi güneye, Kuzey Batı - Güney Doğu hattı boyunca uzanan Kazım Paşa Caddesine bakar.

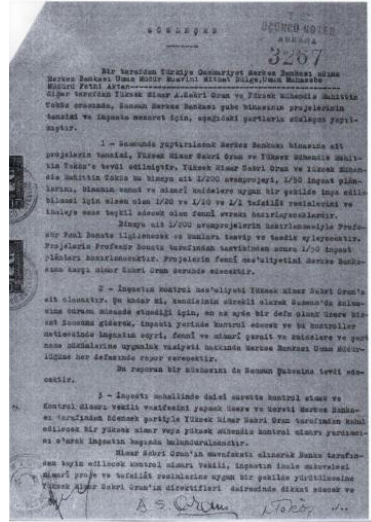
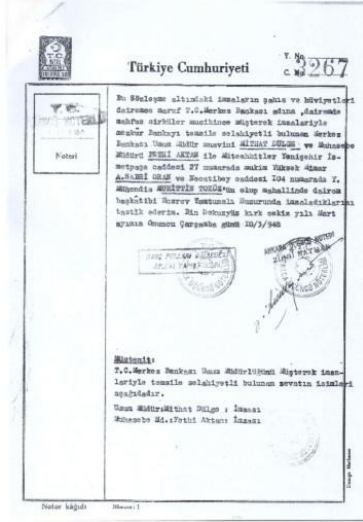
Binadaki tüm yapı elemanları ve döşemeler mimar tarafından yapıya özel olarak tasarlanıp detaylandırılarak imal edildi. Ana giriş kapısı dikdörtgen düz söveli, çift kanatlı, demir doğramadır. Kapı sövesi 9 taşla örülmüş izlenimi verir fakat yapı bütünüyle taş kaplamadır. Taşlar Samsun'un Ladik ilçesinde bulunan "Tavşan Dağ Taşocağı"ndan çıkarıldı.

Girişin iki yanında simetrik olarak altışar pencere yerleştirilmiştir. Pencereler dikdörtgen ve düz atkıdır. Ahşap doğramalı pencereler kapıda da kullanılan lokmalı demir parmaklıkla perdelenmiş ve atkı taşı üzerinde beş kesme taştan basık hafifletme kemeri şeklinde kaplama yapılmıştır. Üst katta sekiz adet ahşap doğramalı pencereler eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Kaplama taşları düz atkı biçiminde yerleştirilmiştir.

Tasarım olarak bu bina inşa edildiği dönemin kamu binalarında yaygın olarak gözlemlenen

II. Ulusal Mimarlık Akımının etkilerini taşımaktadır. Bu akımın temel özellikleri; kütle olarak yalın geometrik biçimler, cephe ve planda simetri, anıtsal giriş, taş kaplama dış yüzeyler, eş büyüklükte yalın pencere dizileri ve ince bir bordürle biten gizli çatılardır. Ek olarak, mermer kullanımı, masif ahşap mobilya, yalın avize tasarımları dönemin tipik özelliklerindedir.

Bu bina da belirtilen biçim, plan ve tefriş özellikleri ile, yapıldığı dönemin ve mimarının tasarım yaklaşımı ve ilkeleri yapıda açıkça gözlemlenebilmektedir. taşımaktadır. Ek olarak, Afife Batur dönemin mimarlığını tanımlarken "nostaljik yenileme, anıtsal akademik, popülist yerli" olarak üç fraksiyon gözlemlendiğini ifade etmiş ve Paul Bonatz'ı "anıtsal akademik" olarak tanımlamıştı. Bonatz'ın TCMB Samsun şube binası

Belge 4: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Sabri Oran ile İmzaladığı, Samsun Binası Proje Tasarımı Sözleşmesi (TCMB Arşivi / Samsun)

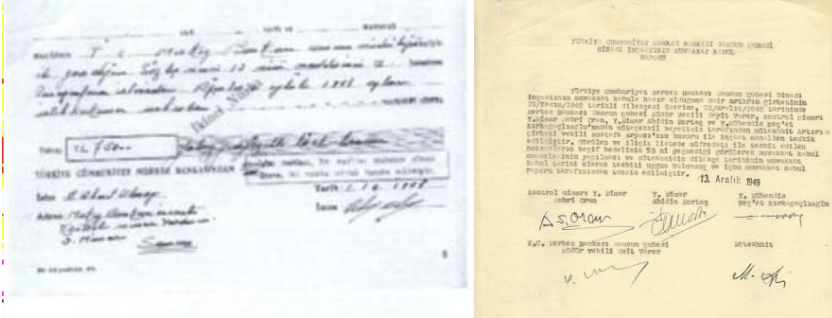
bu tanıma uygun örnekler arasındadır.⁸ Bu bağlamda TCMB Samsun Şube Binası, “anıt-sal ve akademik” karakterdeki unsurları ile şimdye kadar Paul Bonatz tasarımı olduğu yer ve geleneksellik arayışında, önemli bir dönem yapısıdır.

b. TCMB Samsun Şubesi “Ne Zaman” İnşa Edildi?

31 Mart 1949 tarihinde teslim edilmek üzere, Haziran 1948 tarihinde 410.892 Türk Lirası 27 kuruş keşif bedeli ile projenin inşaat ihalesi yapıldı. Kayseri merkezli “Artırım İnşaat”, yapının müteahhitlik ihalesini %15,63 kırım yaparak kazanarak, 18 Haziran 1948 tarihinde yapı için Samsun’da “İnşaat Ruhsatı” aldı. 25 Haziran tarihinde de “İnşaat İhale sözleşmesi” imzalanarak 1 Ağustos 1948 tarihinde yapının şantiyesi kuruldu. 25 Ağustos 1948 yılında temeli atılan yapının kesin kabulü 31.03.1950 tarihinde yapıldı. Yapının inşaat kontrolörlüğünü A.Sabri Oran ile birlikte, inşaat sahasında bir-fiil “kontrol mimar yardımcısı olarak çalışan Y.Mimar B.Ahmet Ulusoy yaptılar.

Yapının inşa sürecinde iş kabullerini banka şube müdürü Sait Varer, Yük.Mimar A.Sabri Oran, Yük.Mimar Abidin Mortaş⁹, Yük.Mimar Neş’et Kırkçağlıoğlu, Yük.Müh. Vehbi Ekesan ve Yük Müh. Nesip Yetki yaptılar. Raporlarda görüldüğü şekliyle yapı 13 Aralık 1949 yılında tamamlandı ve bir yıl sonrasında da kesin kabulü yapıldı.

1948 yılında çizilip inşa edilmiş olan projede, banka şube binasına ek olarak, yapının birinci katı konut birimi olarak tasarlandı. 1940’lı yıllarda, ülkede yaşanan konut sıkıntısının da etkisi ile banka şubelerinin üst katları konut birimi olarak tasarlanıp inşa edildi. Banka şube müdürü için tahsis edilen konut birimine yapının doğusunda tasarlanıp inşa edilen giriş kapısından merdiven ile erişim sağlanır. Batı tarafında da aynı şekilde bir giriş kapısı ve merdiven ile çıkılan üst katta müfettiş için bir oda ve müdür yardımcısı için konut birimi tasarlandı. Banka şubesinin ek mekân ihtiyaçları dolayısıyla süreç içerisinde bu konut birimlerinde tadilat yapıp doğu girişi kapatılıp merdiveni yıkılarak, batı girişi ve merdiveni iç mekanla ilişkilendirilerek ofis birimi olarak kullanımı sağlanmıştır.

Belge 5: B.Ahmet Ulusoy 1.10.1948 tarihinden itibaren kontrol mimar yardımcısı olarak çalışmaya başlamıştır. (TCMB Arşivi / Samsun)

8 Batur, 2005.

9 Merkez Bankası Samsun şube binasının bitişik parselinde inşa edilmiş olan “İş Bankası” Samsun şube binasının mimarıdır.

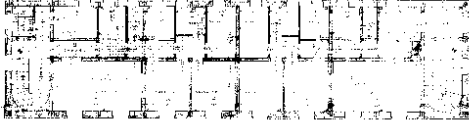
Belge 6: Gazetenin 1.09.1948 tarihli baskısında 25.08.1948 Çarşamba günü gerçekleşen Merkez Bankası Samsun Şube Binası Temel atma töreni haber yapılmış, şube Müdürünün konuşması yayınlanmıştır (Demokrat Samsun Gazetesi)

Sonuç

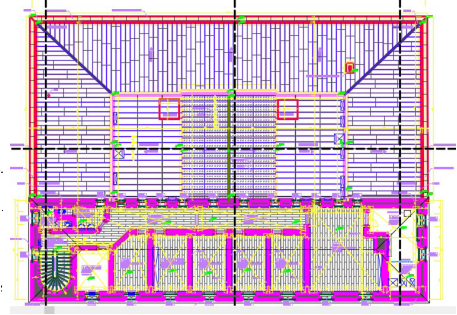
TCMB Samsun şube binası hakkında derginizde 2022 yılı cilt 31 sayı 1 de yayınlanan makalede, yapının 1940 lı yılların başında ve yarışmada kazanan projeye göre inşa edildiği savına karşı; gerek belgeler gerekse yapının biçimsel özellikleri dolayısıyla II.Ulusal Mimarlık Akımı'nın seçkin bir örneği olarak 1948 yılında tasarlanarak 1950 yılında inşaatı tamamlanmıştır. Daha da önemlisi bu bina literatürde yer alacak başarılı bir dönem yapısı olarak Paul Bonatz ve Sabri Oran ortaklığında tasarlanmıştır. Binanın tasarımında tarihsel göndermeler (Belge 7 ve Fotoğraf 2)¹⁰ yanında kütle dilindeki yalınlık ve taş kullanımı dönem mimarlığının ana özelliklerindedir.

T.C. Merkez Bankası Samsun şube binası, İlkadım ilçesi, Kale Mahallesi, Kazım Paşa Caddesi üzerinde 26 Numaradır. 32 pafta, 552 ada, 63 parselde bulunan bu bina, 08.03.1985 tarihinde Samsun Kültür ve Tabiat Varlıkları Bölge Kurulunca alınan 798 sayılı karar ile korunması gereken yapı olarak tescillenmiştir.

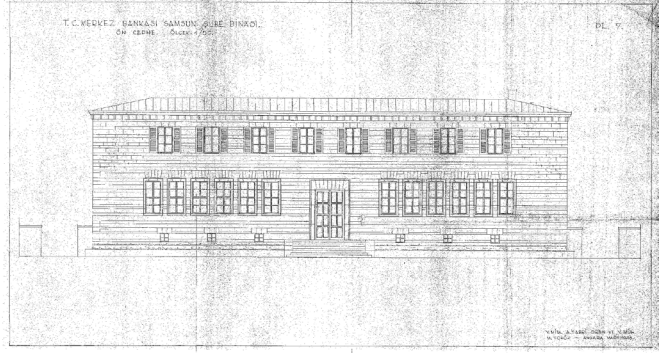
¹⁰ TCMB Samsun şube binası cepheleri taş kaplamadır. Taş kaplama detayları Aspendos Agorası duvar örgüsünden öykünüerek tasarlanmıştır. Yapıda yerel taş malzeme kullanılmıştır.

Belge 7: Sabri Oran Projesi 1.Kat Lojman Planı (TCMB Arşivi / Samsun)

Belge 8: TCMB Rölöve Raporu 1.Kat Planı (Mevcut Durum)

Belge 9: TCMB Samsun Şube Binası Ön Cephesi (Güney Batı Cephesi) (TCMB Arşivi / Samsun)
Duvar detayı ayrıca Türk Yüksek Mimarlar Birliği tarafından yayınlanan “Mimarlık” derginin 1949 yılı 2. Sayısında kapak fotoğrafı olarak yayınlanmıştır.

Fotoğraf 2: Aspendos Antik Kenti. Agoranın Kuzey uç duvarı (URL 1: Erişim 20.11.2023)

KAYNAKÇA

- Arkitekt Dergisi, (1939). Sayı 103-104, s:164-165
- Alsaç, Ü. (1973). Türk mimarlık düşüncesinin Cumhuriyet devrindeki evrimi. Mimarlık Dergisi, 121, 12-25.
- Batur, A., 2005, A Concise History, Architecture in Turkey During The 20th Century, Mimarlar Odası Yayınları, İstanbul.
- Bozdoğan, S. (2008). Modernizm ve ulusun inşası: erken cumhuriyet Türkiye'sinde mimari kültür. Metis Yayınları.
- Güner, H. E., & Tuncer, F. (2018). Paul Bonatz İmzalı Tipolojik Bir Deneme: Kayseri Erkek Sanat Okulu. Mimarlık Dergisi, sayı 402.
- Sayâr, Z. (1946). “Meslek Politikası: Yabancı Mimar Problemi!..”, Arkitekt Dergisi, Sayı: 1946-09-10 (177-178), s.201-202.
- Selçuk, H. T. (2021). Paul Bonatz's Unknown Design In Samsun. Archtheo'21, 204-218 / TCMB Samsun Şubesi Fotoğraf Arşivi / Fotoğraflarda Samsun 1919-1959, SBŞB Yayınları, 2012
- Sönmez F., (2021). “Anadolu'da Bir Mimari Proje Yarışması: Vedat Dalokay ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kayseri Şubesi, 1964-1968” Online Journal of Art and Design, cilt 9, sayı 2)
- URL 1 : <https://www.romeartlover.it/Aspendos.html> Erişim 20.11.2023

Hakem Deęerlendirmesi: *Editöre Mektup* kategorisinde Hakem incelemesi yerine Editör incelemesi.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek aldığıını beyan etmemiştir.

Peer-review: For the *Letter to the Editor* category, Editorial reviewing instead of peer-reviewing.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi | *Ege University, Faculty of Letters*
Sanat Tarihi Dergisi | ***Journal of Art History***
ISSN 1300-5707 | e-ISSN 2636-8064
Cilt: 32, Sayı: 2, Ekim 2023 | *Volume: 32, Issue: 2, October 2023*

Sahibi (Owner): Ege Üniv. Edebiyat Fak. adına Dekan (On behalf of Ege Univ. Faculty of Letters, Dean): Prof. Dr. Yusuf AYÖNÜ ♦ Editörler (Editors): Dr. Ender ÖZBAY, Prof. Dr. İnci KUYULU ERSOY ♦ Yayın Kurulu (Editorial Board): Prof. Dr. Semra DAŞÇI, Doç. Dr. Lale DOĞER, Doç. Dr. Sevinç GÖK İPEKÇİOĞLU ♦ İngilizce Editörü (English Language Editor): Dr. Öğr. Üyesi Elvan KARAMAN MEZ ♦ Yazı İşleri Müdürü (Managing Director): Doç. Dr. Hasan UÇAR ♦ Sekreteryaya - Grafik Tasarım/Mizajpaj - Teknik İşler - Strateji - Süreç Yönetimi (Secretariat - Graphic Design/page layout - Technical works - Strategy - process management): Ender ÖZBAY

İnternet Sayfası (Açık Erişim) | Internet Page (Open Access)

DergiPark
AKADEMİK
<https://dergipark.org.tr/std>

Sanat Tarihi Dergisi hakemli, bilimsel bir dergidir; Nisan ve Ekim aylarında olmak üzere yılda iki kez yayınlanır.

Journal of Art History is a peer-reviewed, scholarly, periodical journal published biannually, in April and October.

